

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 27/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou E., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát JUDr. V. K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/135/2004 a Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co/13/2010 a 5 Co/14/2010 a jeho rozsudkom z 30. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2010 faxom a 23. novembra 2010 poštou doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/135/2004 a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co/13/2010 a sp. zn. 5 Co/14/2010 a jeho rozsudkom z 30. septembra 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania na okresnom súde (žalovanou v prvom rade), v ktorom sa žalobca žalobou domáhal odškodnenia z titulu bolestného v sume 12 450 Sk s prísl. a sumy 2 490 000 Sk (z titulu jeho zvýšenia) a taktiež za sťaženie spoločenského uplatnenia zaplattenia sumy 94 500 Sk s prísl. a sumy 28 350 000 Sk (z titulu jeho zvýšenia) v zmysle vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) a súvisiacich predpisov na základe bodového ohodnotenia určeného v posudku znalca.

Žalobca žalobu odôvodnil tým, že v apríli 2003 prechádzal cez trávnatú plochu okolo budovy sťažovateľky, kde narazil v tme na oceľové lanko a v dôsledku toho utrpel ťažký úraz a vážne zranenia v brušnej dutine (rozdrvenie pankreasu a sleziny atď.) s dlhotrvajúcim liečením, ktoré dosiaľ trvá.

V súvislosti s týmto úrazom bol žalovaný v druhom rade (pracovník sťažovateľky) uznaný v apríli 2004 vinný z trestného činu ublíženia na zdraví rozsudkom okresného súdu zo 6. apríla 2004 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 16/04.

Okresný súd rozsudkom z 19. októbra 2009 žalobcovi priznal prvým výrokom náhradu základného bolestného v sume 743,86 € s prísl., druhým výrokom z titulu jeho zvýšenia sumu 36 449,93 € s prísl., tretím výrokom za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 4 436,37 € s prísl. a štvrtým výrokom z titulu jeho zvýšenia sumu 439 200,35 €. Vo zvyšnej časti okresný súd žalobu proti sťažovateľke zamietol a takisto zamietol aj žalobu proti žalovanému v druhom rade.

Proti výroku rozhodnutia súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom uviedla, že svojim zamestnancom nikdy nedala pokyn na inštaláciu oloveného lanka, a nie je to ani predmetom jej obchodnej činnosti, a preto je jej zodpovednosť v tejto veci je vylúčená. Obdobne namietala, že okresný súd za spoluzodpovednosť žalobcu určil jeho mieru spoluzavinenia len vo výške 10 %, čo tiež nie je na mieste, pretože bol opitý a prechádzal cez miesto, ktoré nebolo určené na prechod.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co/13/2010 a 5 Co/14/2010 z 30. septembra 2010 o odvolaní sťažovateľky rozhodol tak, že napadnutý prvostupňový rozsudok v napadnutej časti (okrem výroku o zamietnutí žaloby a trov konania proti žalovanému v druhom rade potvrdil a v časti týkajúcej sa zvýšenia bolestného a z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu 345 050,30 €) zrušil s tým, že okresný súd sa po vrátení veci riadne vysporiada v odôvodnení svojho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) s týmito námietkami sťažovateľky (týkajúcimi sa nepreskúmateľnosti výroku rozhodnutia okresného súdu v časti, v ktorej rozhodol o zvýšení náhrady z titulu bolestného), pričom za primerané zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia považoval (po odpočítaní spoluúčasti žalobcu) 70-násobok bodového ohodnotenia znalcom, t. j. sumu 345 050,30 €.

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti odkazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorú však v sťažnosti nešpecifikuje, že priznávanie náhrad sa uskutočňuje v rádovo nižších násobkoch ako určuje relevantná platná legislatíva, pričom tvrdí, že poskytnutie takto enormne zvýšenej náhrady nijako okresný súd a ani krajský súd rozsiahlejšie neodôvodňujú. Ako príklad napokon uvádza rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 31. augusta 2004 sp. zn. 847/2004, v ktorom prijal záver, že *„aj zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na 20-násobok predstavuje veľmi výrazné zvýšenie a má byť preto vyhradené len tým prípadom, kde je poškodený následkom úrazu takmer vyradený zo života a keď sú jeho predpoklady na uplatnenie sa v spoločnosti takmer stratené...“*, čo nie je podľa nej prípad žalobcu.

Podľa sťažovateľky aj okresný súd, ktorý priznal žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 100-násobku bodového ohodnotenia uvedeného v znaleckom posudku (439.200,35 €), a krajský súd priznal žalobcovi z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 94 150,05 €, t. j. 80-násobok náhrady, ktorá bola vypočítaná znalcom, nebol správny a zákonný, pretože aplikoval „určité ustanovenie zákona bez relevantných dôvodov v rozpore s konštantnou rozhodovacou praxou, treba považovať za postup arbitrárny. Takýto postup je zároveň aj zásahom do princípu právnej istoty ako súčasti právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“.

Podľa nej okresný súd, ako aj krajský súd dostatočne neodôvodnili, prečo sa v takej výraznej miere odklonili nielen od konštatovaní súdneho znalca, ale aj od ustálenej rozhodovacej praxe súdov.

Všeobecné sudy tiež „žiadnym spôsobom nepreverovali a nevykonali dokazovanie, či boli všetky zdravotné následky žalobcu v príčinnej súvislosti s údajným protiprávnym konaním sťažovateľa a priznali žalobcovi neprimerane zvýšené náhrady jednoducho na základe prezumpcie, že táto príčinná súvislosť existuje. Konajúce sudy si minimálne mali a mohli položiť otázku, či náraz do oceľového lanka v behu mohol spôsobiť zranenia vnútorných orgánov v takom rozsahu, že žalobcovi museli byť následne operačne odstránené pankreas, slezina a časť žalúdka. Ignorovaním tejto otázky sudy vzbudili zásadnú pochybnosť o tom, či vôbec svojím rozhodnutím chceli dosiahnuť spravodlivé určenie náhrady a spôsobili absolútnu nepresvedčivosť svojich rozhodnutí...“.

Sťažovateľka ďalej v súlade s ustanovením § 52 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) žiada, aby „ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu“, pretože existujú jej dôvodné obavy, že aj v prípade, ak by ústavný súd rozhodol nálezom o porušení jej práva na spravodlivé konanie, nebolo by možné opätovne od žalobcu vymôcť sumy vyplatené na základe právoplatného a vykonateľného touto sťažnosťou napadnutého rozhodnutia a tiež tvrdí, že v prípade, ak jej žiadosti o odklad

vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia ústavný súd nevyhoví, dôjde aj k porušeniu jej „ústavného práva vlastníť majetok....“

Vzhľadom na to sa domnieva, že odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 5 Co/13/2010 „je dôvodné a účelné, nijakým spôsobom ním nebude zasiahnuté do práv a oprávnených záujmov žalobcu, na jeho základe mu nehrozí vznik škody alebo iný postih...“.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nálež:

„1. Základné právo sťažovateľa spoločnosti S., a.s.... na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... konaním vedenom na Okresnom súde Svidník sp. zn. 3C/135/2004 bolo porušené.

2. Základné právo sťažovateľa spoločnosti S., a.s.,...na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... konaním vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 5Co/13/2010, 5Co/14/2010 bolo porušené.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 5Co/13/2010, 5Co/14/2010 zrušuje a vracia na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Krajskému súde v Prešove zaplatiť trovy právneho zastúpenia vo výške 2.658,68 EUR Advokátskej kancelárii E., s.r.o., a to do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon

neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/135/2004 a krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co/13/2010 a sp. zn. 5 Co/14/2010 a jeho rozsudkom z 30. septembra 2010 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie svojich práv vidí v tom, že všeobecné súdy priznali žalobcovi niekoľkonásobné zvýšenie bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia bez riadneho odôvodnenia a bližšieho skúmania príčinnej súvislosti medzi konaním sťažovateľky a ťažkým úrazom žalobcu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

1. Sťažovateľka namietala v prvom rade porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/135/2004.

V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu

dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Ústavný súd konštatoval, že proti výrokom rozsudku okresného súdu z 19. októbra 2009, ktorými priznal žalobcovi niekoľkonásobné zvýšenie bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia, bol po podaní riadneho opravného prostriedku (odvolania) sťažovateľkou oprávnený preskúmať odvolací krajský súd. Z toho vyplýva, že vo vzťahu k napadnutej časti rozsudku okresného súdu sa uplatňuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. V ďalšej časti sa sťažovateľka domáha zrušenia rozhodnutia krajského súdu. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co/13/2010 a 5 Co/14/2010 z 30. septembra 2010 (s prihliadnutím i na obsah rozsudku súdu prvého stupňa sp. zn. 3 C/135/2004 z 19. októbra 2009, ktorý bol v odvolacom konaní preskúmaný) dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa posudzovanej právnej otázky (výšky náhrady z titulu jej zvýšenia v časti bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia) nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Okresný súd a následne aj krajský súd konštatovali, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa vzhľadom na poškodenie zdravia a následky, akými sa toto poškodenie prejavuje v každodennom živote žalobcu, a ústavný súd nie je súdom skutkovým, aby tieto závery prehodnocoval alebo menil, alebo prípadne, aby do nich zasahoval, aj keď aj niektoré argumenty sťažovateľky majú racionálny základ.

Navyše, otázka posúdenia priznania zvýšenej náhrady bolestného, resp. sťaženia spoločenského uplatnenia je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže v zásade viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (obdobne IV. ÚS 35/02, IV. ÚS 205/07, III. ÚS 438/2010 a IV. ÚS 305/08). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom výroku

rozsudku týkajúcim sa rozsahu náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (ich zvýšenia), ako aj posúdenia miery zavinenia žalobcu v tejto veci, dokonca tvrdí, že jej nevznikla podľa platných právnych predpisov zodpovednosť za náhradu škody proti žalobcovi. Z tohto titulu považuje rozhodnutie krajského súdu aj za arbitrárne a zjavne neodôvodnené. Sťažovateľka pritom poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu, ale túto napokon bližšie ani v sťažnosti nešpecifikuje, ale iba cituje z jedného rozhodnutia najvyššieho súdu pôsobiaceho v Českej republike sp. zn. 847/2004 z 31. augusta 2004.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (IV. ÚS 233/04), t. j. právo na spravodlivý proces. Avšak obsah tohto práva nedáva účastníkovi záruku, že súdny spor sa skončí právoplatným rozhodnutím v jeho prospech.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh zistil, že krajský súd rozhodnutím, ktorým právoplatne potvrdil napadnuté výroky rozsudku okresného súdu z 19. októbra 2009, založil na konkrétnych skutočnostiach a navyše v časti vyhovel aj odvolaniu sťažovateľky. Dôvody rozhodnutia krajského súdu sa opierajú o platnú právnu úpravu zakotvenú najmä v Občianskom zákonníku a o znalecký posudok, Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dal odpoveď na zásadné námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní týkajúce sa daného prípadu. Jeho podrobné závery sú uvedené najmä na s. 9 až 14 a jeho argumenty sa nejavia ústavnému súdu ako arbitrárne a zjavne neodôvodnené. Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu o výške náhrady za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia je zdôvodnený riadne a zrozumiteľne, krajský súd k zásadným pripomienkam sťažovateľky (uvedeným v jej odvolaní) zaujal jasné stanovisko, a preto ho ústavný súd považuje za ústavne konformný.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil (II. ÚS 21/96, I. ÚS 276/06), že nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké procesné závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach podliehajúcich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a rovnako do práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 131/05, IV. ÚS 219/05).

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje. Vzhľadom na uvedené podľa názoru ústavného súdu neexistuje taká súvislosť medzi obsahom napadnutého výroku rozsudku krajského súdu a základným právom na súdnu ochranu, ako aj právom na spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru, ktorá by umožnila vysloviť záver o ich porušení.

Na základe toho ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd k tomu uvádza, že sťažovateľka bola navyše čiastočne úspešná v konaní pred krajským súdom v tej časti, keď v dôsledku jej odvolania krajský súd zrušil rozhodnutie okresného súdu o zvýšení náhrady bolestného a tiež v prevyšujúcej časti týkajúcej sa nároku žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia nad priznanú

sumu, ktorým sa má znovu zaoberať okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie. Sťažovateľka bude mať teda možnosť v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom uplatniť ochranu označených práv aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta aj vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie nachádza opätovne v štádiu prvostupňového konania na okresnom súde, ktorý bude v súlade s názorom krajského súdu vykonávať ďalšie dôkazy a k nim sa sťažovateľka bude môcť v konaní pred okresným súdom vyjadriť, pričom krajský súd ho aj zaviazal, že svoje rozhodnutie musí aj riadne odôvodniť podľa § 157 ods. 2 OSP a dať odpoveď na všetky námietky sťažovateľky.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v časti týkajúcej sa zvýšenia náhrady z titulu bolestného nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2011